

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2019

aruandeaasta lõpp: 31.12.2019

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Junior Achievement Eesti

registrikood: 90000587

tänava nimi, A. Lauteri tn 3

maja number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihthumber: 10114

telefon: +372 5030477, +372 6210998

e-posti address: junior@ja.ee

veebilehe address: www.ja.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	20
Bilanss	20
Tulemiaruanne	21
Rahavoogude aruanne	22
Netovara muutuste aruanne	23
Raamatupidamise aastaaruande lisad	24
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	24
Lisa 2 Raha	25
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	26
Lisa 4 Varud	26
Lisa 5 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	27
Lisa 6 Materiaalsed põhivarad	27
Lisa 7 Kasutusrent	27
Lisa 8 Võlad ja ettemaksed	28
Lisa 9 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	28
Lisa 10 Annetused ja toetused	30
Lisa 11 Tulu ettevõtlusest	31
Lisa 12 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	31
Lisa 13 Tööjukulud	31
Lisa 14 Seotud osapooled	31
Lisa 15 Sündmused pärast aruandekuupäeva	32
Aruande allkirjad	33
Vandeauditori aruanne	34

JA EESTI 2019. AASTA TEGEVUSARUANNE

JA EESTI TEGEVUS JA ARENG

2019. aasta oli JA Eesti jaoks edukas ja eriline. Ülemaailmselt tähistas JA organisatsioon oma 100. sünnipäeva. 100 aasta jooksul on organisatsioon kasvanud USAst üle kogu maailma ning tegutseb ca 120 riigis. Eestis tegutseme 1992. aastast. JA 100 tähtpäevast olid kantud kõik meie 2019. aasta suuremad sündmused.

Meie tegevuse põhisuunad on vastavalt põhikirjale ja missioonile majandus- ja ettevõtlusprogrammide arendamine ja õppematerjalide koostamine, majandus- ja ettevõtlusõpetajate ettevalmistus ning täiendkoolitus Eestis ja välismaal; programmiga seotud õpilasürituste korraldamine ning ühiskonna teavitamine ettevõtlushariduse vajalikkusest. JA Eestil on programmid rahatarkuse ja ettevõtlikkuse arendamiseks kõigile kooliastmetele algklassidest gümnaasiumi ja kutsekoolini. Senisest enam oleme pööranud oma tähelepanu kutsekoolidele ning eriti õpilasfirma programmile kutseõppes. Alustasime algklasside programmi uuendamisega, järgmise kahe aasta jooksul 2020-21 tahame jõuda täielikult uuendatud ning kaasaegse õppevaraga varustatud algklasside programmi „7 sammu“ valmimiseni.

2019. aastal laiendasime oma programmide levikut. 2018/19 õppeaastal õpetati JA programmide järgi majandust ja ettevõtlust 220 Eesti põhikoolis, gümnaasiumis ning kutseõppeasutuses. Meie programmide järgi õppis õppeaasta jooksul ligi 13500 õpilast algklassidest gümnaasiumini. Õpilasfirmade arv on igal aastal lõonud uue rekordi, möödunud õppeaastal tegutses 402 õpilasfirmat 95 koolis.

2018/2019. õppeaastal õppis JA Eesti programmide järgi ligi 13400 õpilast 220 koolis.

Haridustasemetel järgi jaotusid õppurid järgnevalt:

Põhikooli I-II astmes 4387 õpilast 88 koolis

Põhikooli III astmes 2349 õpilast 79 koolis

Gümnaasiumis 6660 õpilast 123 koolis

Loodi 402 õpilasfirmat 95 koolis (sh 9 kutsekooli)

JA programmist Töövarjupäev võttis 2019. aastal osa umbes 3000 noort.

Neljandat aastat oleme Haridus- ja Teadusministeeriumi Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava ettevõtlusõppe arendamise programmi Edu ja Tegu partneriks. Edu ja Tegu programmi eesmärk on ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe arendamine kõigil haridustasemetel. Olles programmi partner, panustame ettevõtlusõppe programmide arendamisse ja ettevõtlusõppe leviku laiendamisse. Edu ja Tegu 2016-18 aasta programmile järgnenud jätkuprogrammist (2019-20) rahastatakse JA Eesti arendustegevusi, õpetajate metoodilisi ja täienduskoolitusi ning õpilaste koolitusi ja võistlusi, seega olulist osa meie põhitegevusest. Projektist tehakse sel perioodil ka mitmeid olulisi arendusi, nagu õpetajate infosüsteemi loomine ja algklasside programmi sisuline arendamine.

Interreg Central Baltic projekti, mille toel kolme aasta jooksul 2015 - 2018 arendasime rahvusvahelisi õpilasfirmasid, sisulised tegevused lõppesid 2018 detsembris. Rahvusvaheliste õpilasfirmade loomist saame jätkata väiksemas mahus ERASMUS+ projekti raames koostöös Soome ja Lätiga. Meie õpilasfirmade laat oli ka 2019. aastal avatud meie partneritele Soomest ja Lätist ning Gruusiast.

Huvi ettevõtlusõppe vastu koolides ja ühiskonnas on jätkuvalt kasvav, millele aitab kaasa ka eelpool nimetatud Edu ja Tegu programm. JA Eesti õpetajaskond kasvab samuti pidevalt. 2019. aastal osales meie koolitustel 368 õpetajat kokku enam kui 500 osaluskorral. Metoodilistele koolitustele lisaks pakkusime erinevaid täiendkoolitusvõimalusi: toimus sotsiaalse ettevõtluse teemaline talvekool, majandusteooria mängude koolitus ja algklasside programmi koolitus USA koolitajatega, koostöös tarbijakaitseametiga korraldasime õpetajatele ja õpilastele ühise E-kaubanduse konverentsi, Coca-Cola HBCga koostöös tutvustasime õpetajatele Youth Empowered ettevõtluse ja isikliku arengu õppematerjale.

Esmakordselt osalesime ülikooli tasemeõppe pakkumisel eesmärgiga innustada õpetajaks õppijaid ka ettevõtlust lisaerialana kaaluma. Koostöös Tallinna Ülikooli ja SA Innovega töötasime välja EttevõtlusELU aine Tallinna Ülikooli üliõpilastele, mis osutus väga populaarseks. Sellest võttis 2019. aasta kevadsemestril osa 24 üliõpilast, kellest 2/3 oli hariduserialadelt. EttevõtlusELU õppemoodulite õpetamisse panustasid SEB Pank, disainibüroo Velvet ja Miski OÜ.

2019. aastal paistsid Eesti õpilasfirmad jätkuvalt silma kõrge tasemega. Aasta parimaks õpilasfirmaks krooniti ÕF Brand Hugo Treffneri Gümnaasiumist, kes saavutas ka suurepärase 2. koha Euroopa õpilasfirmade võistlusel Lille'is. Kolme noormehe õpilasfirma tootis looduslikke juukseholdustooteid meestele.

JA Eesti aasta tegijate auhinnad jagasime välja Eesti parim õpilasfirma 2020 galal. Aasta ettevõtlusõpetaja 2019 tiitli pälvis Valgamaa ettevõtlusõppe hing, Hargla Koolis ja Valga Gümnaasiumis tegutsev pikaajaline ettevõtlusõpetaja Marek Mekk. JA Eesti aasta mentor 2019 tiitli sai Põlva Gümnaasiumi keemiaõpetaja Maaja Toomet, kes on oma kooli mitmete õpilasfirmade tootearenduse põhiline nõustaja. JA vägeva vilistlase preemia 2019 pälvis eAgronomi asutaja ja juht Robin Saluoks, kes on põllumeestele mõeldud äpiga jõudnud juba üheksa riigi teraviljakasvatajate elu lihtsamaks muuta.

JA Eesti on üks Euroopa tugevamaid JA organisatsioone. Juba neljandat aastat järjest pälvisime JA Europe Model Organisation tiitli, mis kinnitab, et oleme olnud edukad programmide levikus, kasvanud on õpilaste arv ning meie finantstulemused on head. Paistame JA organisatsioonis silma kui hea koostöö tegija, kes toetab teisi organisatsioone ning jagab oma oskusteavet. 2019. aastal pälvisime JA Worldwide Collaboration Awardi koostöö eest JA Aserbaidžaaniga. Tihedat koostööd oleme teinud pikki aastaid ka Moldova ja Gruusiaga, et nende organisatsioonide võimekust kasvatada. Koostöö JA Gruusiaga jätkub Välisministeeriumi arengukoostöö projekti toel ka aastatel 2019 – 2021.

JA EESTI TÖÖTAJAD JA JUHTIMINE

JA Eesti **nõukogu** koosseisus toimus 2019. aastal muudatus: suurenenud töökoormuse tõttu lahkus omal soovil nõukogust Peeter Tohver. Nõukogu jätkas 6-liikmelisena ja on kinnitatud uueks 2-aastaseks perioodiks kuni juunini 2021 järgmises koosseisus: Rein Loik (esimees), Ene Andruškevitšus, Kristine Ross, Paavo Pilv, Oliver Peek ja Ivar Jegerson. JA Eesti ei maksa oma nõukogu liikmetele palka.

JA Eesti kasutab oluliste õppemetoodiliste küsimuste otsutamiseks **nõukoja** abi. JA õpetajate nõukotta kuuluvad aktiivsed ja kogemustega õpetajad kõigist maakondadest. 2019. aastal tegutsesid nõukoja liikmetena Silja Enok, Tõnu Erin, Kaire Jõe, Sirje Kasendi, Reelika Lepik, Margit Luts, Elbe Metsatalu, Ene Saar, Margot Sarv, Krista Savitsch, Niina Sidorenko, Mari Suurväli, Jelena Vassiljeva, Angela Leppik, Karmo Kurvits, Ülle Seevri, Kaia Tamm, Reet Bobõlski, Janeli Virnas, Maria Sikk.

Juhatus on kaheliikmeline: Epp Vodja ja Kersti Loor võrdse esindusõigusega. Tegevjuhi kohustusi täidab Kersti Loor, Epp Vodja ona juhatusel ja arendusjuht.

Põhitöötajate hulgas 2019. aastal muudatusi ei toimunud. 2019. aasta keskmine töötajate arv oli kaheksa. JA Eestis töötasid kogu aasta jooksul Liis Metsatalu õpilasfirma programmi koordinaatorina, Maria Heinrichsen ürituste juhina (alates märtsist 0,85 koormusega), Merike Elmik koolitusjuhina (0,85 töökoormusega), Aljona Bostan IT-juhina (0,8 koormusega), Elbe Metsatalu programmijuhina (0,85 töökoormusega), Roger Linask projektijuhina (0,45 töökoormusega).

RAHASTAMINE JA PROJEKTID

2019. aastal lõppes rahvusvaheline suurprojekt CBEwB, mille raames koos Soome, Läti ja Rootsiiga arendasime rahvusvahelist koostööd ja ergutasime partnerriikide ühisõpilasfirmade tekkimist. Projekti aruanded on heaks kiidetud, viimased maksed laekusid 2019. aasta jooksul ning 2020. aasta alguses.

Suurenenud on rahastus Edu ja Tegu ettevõtlusõppe programmist, mis oli 2019. aastal pisut enam kui 110000 eurot ja kattis olulist osa meie põhitegevusest – programmiarendust, õpetajate koolitust ja õpilasfirmade toetamist ning koolitusi ja võistlusi.

Jätkasime ja süvendasime koostööd SEB Pangaga, kes on meie suurim erasektori rahastaja. SEB Pank toetab jätkuvalt JA Eesti põhikooli programmide arendamist, minifirma programmi ja võistlust, Creatloni võistlust.

Jätkasime koostööd Graanul Investi ning Coca-Cola HBC Eestiga. Coca-Colaga teeme koos projekti Youth Empowered, millega ergutame gümnaasiuminoori ettevõtlusega tegelema ja õpilasfirmat alustama. Selleks korraldasime ka 2019. aasta

sügisel inspratsiooniürituse 50 noorele. 2019. aastal tutvustasime koolitusel 48 õpetajale Youth Empowered ettevõtlus- ja eluoskuste materjale.

Baltikumi tasemel alustas JA koostööd Pepcoga. Pepco rahastas Eestis kolme minifirmade loomisele suunatud mini-häkatoni „Võta ise ette“ Põltsamaal, Viljandis ja Pärnus. Eelkõige olid kaasatud maakoolide väiksemate võimalustega noored.

Koostöös Tehnilise Järelevalve ja Tarbijakaitseametiga viisime 25. novembril läbi 100-le õpilasele ja õpetajale suunatud e-kaubanduse konverentsi, kus jagasime noortele teadmisi e-kaubanduse võimalustest ning reeglitest. Samuti töötasime välja e-kaubanduse materjalid õpilasfirma tööjuhendisse.

Projektid, mille toel viisime 2019. aastal läbi tegevusi, on järgmised:

1. CBEwB (Central Baltic Enterprises without Borders) on projekt, mida rahastas Interreg Central Baltic programm Euroopa Regionaalarengufondist. Projekti periood oli september 2015 kuni aprill 2019. 2019. aastasse jäi ainult kokkuvõtete tegemine.
2. Ettevõtlusõppe programm Edu ja Tegu, mida rahastab 85% Euroopa Sotsiaalfond ja 15% Haridus- ja Teadusministeerium. 2019. aastal koolitati Edu ja Tegu programmi raames erinevatel haridustasemetel 307 õpetajat, programmist toetati õpilasfirmade liikmete koolituste, õpilasfirmade ja minifirmade võistluste ja põhikooli õpilaste võistluse Creatlon läbiviimist, samuti rahastati JA Eesti töötajate panustamist Edu ja Tegu tööruhmades ja JA Eesti programmide arendamist.
3. Eesti-Gruusia arengukoostöö projekt „Ettevõtlusõppe arendamine Gruusia koolisüsteemi loomulikuks osaks“. Projekti periood juuli 2017 – märts 2019, rahastaja EV välisministeerium arengukoostöö programmist. 2019. aasta veebruaris osalesid kaks Gruusia õpilasfirmat Eesti õpilasfirmade laadal.
4. 2019. aasta 1. augustil algas uus Eesti-Gruusia arengukoostöö projekt „Gruusias ettevõtlushariduse arendamiseks JA Gruusia nõustamine, õpetajate koolitamine ja noortele motiveerivate haridusvõimaluste pakkumine“. Projekti periood august 2019 – juuli 2021. Projektist rahastati JA Gruusia juhi Eka Gegeshidze osavõttu JA Global Leaders Forumist Berliinis 2019. aasta novembris ning JA Gruusia õpetajate koolitusreisi Eestisse 11.-17. detsembril. Projekti eesmärk on jätkata JA Gruusia toetamist ja nõustamist, õpetajate koolitamist, õpilaste võimaluste toetamist osalemaks Eesti laadadel ja Euroopa võistlustel.
5. USA saatkonna rahastatud projekt „Celebrating JA 100 with entrepreneurship education events in Estonia“. Projekti periood 01.02.2019-01.11.2019. Projektist rahastati JA Alumni läbiviidud häkatoni õpilasfirmade algatamiseks 2019 juunis ja kahe USA lektori Christy Kunzi ja Jackie Danti Eesti külastust ja JA algklasside programmi koolitust oktoobris Tallinnas Eesti algklassiõpetajatele.

6. BAFF projekt „Sharing Experiences in Teaching Economics, Entrepreneurship and Financial Literacy in Estonia, Latvia and U.S“, mille raames külastas rühm USA õpetajaid juunis 2019 Lätit ja Eestit ning viidi läbi koolitusi ja kogemuste jagamisi mõlema riigi õpetajatele. Eestis toimus koolitus 6.-7. juunil. Koolitajad Dr John Brock ja Dr Cynthia Harter.
7. Haridus- ja Teadusministeerium
Majandusolümpiaadi lõppvoorude korraldamine ja Eesti parima õpilasfirma 2019 ettevalmistus ja osavõtt JA Euroopa õpilasfirmade võistlusest Lille'is Prantsusmaal 3.-5. juulil 2019.
8. Tallinna Ettevõtlusamet
Projektid „Rahvusvaheline Eesti õpilasfirmade laad 2019 Tallinnas“ – toetus laada läbiviimiseks 9. veebruaril Tallinnas ja „Eesti parim õpilasfirma 2019“ võistluse läbiviimiseks Tallinnas 8.-9. mail.
9. Hasartmängumaksu Nõukogu projekt „Eesti õpilasfirmade aastalaad 2019“ nimetatud sündmuse läbiviimiseks 9. veebruaril Tallinnas.
10. Osalemine partnerina JA Aserbaidžaaani projektis „Modernizing the Education System in Azerbaijan through the Involvement of Civil Society and the Introduction of Inclusive Education“, mida rahastab Euroopa Komisjon. Projekti periood: oktoober 2018 – märts 2021.

2019. aastal toimus JA Aserbaidžaaani õppereis Tallinnasse, mille käigus külastati koole ja Eesti õpilasfirmade laata ning tutvuti Eesti ettevõtlusõppe süsteemiga. 3.-6. septembril viisid JA Eesti koolitajad Bakuus läbi 4-päevase ettevõtlusõppe koolituse.
11. JA Eesti on partner Soome algatatud ERASMUS+ projektis, mille käigus tehakse koostööd Soome, Eesti ja Läti õpilasfirmade vahel. 2019 toimus Soomes Innovation Camp 27.-29. oktoobril ja Eestis arengukonverents „Goals“ 25.-27. novembril. Osa võtsid 20 noort ja 5 õpetajat kõigest kolmest riigist.

JA Eesti töötajate osalemine välismaistel koolitustel ja projektikohtumistel:

1. 24.-26. juunil toimus Norras Oslos JA Europe Enterprise Challenge ja sellega koos JA Euroopa tegevjuhtide koosolek, millest võttis osa Kersti Loor.
2. 3.-6. juulil toimus Lille'is Prantsusmaal Company of the Year Competition 2019, millel osales Eesti parim õpilasfirma Brand. Võistlusel käisid kaasas JA Eestist Epp Vodja ja Kersti Loor.
3. 2.-9. septembril külastasid Bakuud ja koolitasid JA Aserbaidžaaani projekti raames Aserbaidžaaani õpetajaid Epp Vodja ja Aljona Bostan.
4. 12. septembril osales Roger Linask uue ERASMUS+ projekti planeerimiskoosolekul Helsingis.
5. 16.-17. oktoobril toimus Helsingis „The Entrepreneurial School“ auhindade üleandmine. Eestist osalesid Euroopa ettevõtliku kooli tiitli pälvinud Tabasalu

Ühisgümnaasiumi õpetajad Krista Savitsch ja Jane Tamm. JA Eesti töötajad ei osalenud.

6. 28.-29. oktoobril toimus ERASMUS+ projekti raames Helsinkis Innovation Camp, kus koos Eesti 20 õpilase ja 5 õpetajaga käis Roger Linask.
7. 30. oktoobril esines Epp Vodja Leedus õpetajate aastakonverentsil, kus rääkis Eesti ettevõtlusõppe eduloost.
8. 17.-22. novembril osales Epp Vodja koos HTMi ja Innove ning Eesti haridustöötajate delegatsiooniga õppereisil Iisraelis, kus kohalik haridusorganisatsioon Mifras korraldas eestlastele oma ettevõtlusprogrammi põhjaliku tutvustuse ja koolide külastused.
9. 17.-22. novembril osalesid JA Worldwide'i Global Leaders Forumil Berliinis Kersti Loor ja Liis Metsatalu. Tegemist oli JA 100 aastapäevale pühendatud foorumiga, millel osales ca 75 riigi JA organisatsioonide esindajad. Toimus JA strateegia arutelu, tutvustati uusi programme, toimus tegevjuhtide koosolek. Samaaegselt oli JA Euroopa üldkoosolek, millest võttis osa JA Eesti nõukogu liige Kristine Ross. JA Eestile anti üle Model Organisation 2019 tiitel ja JA Worldwide koostööauhind Collaboration Award koostöö eest JA Aserbaidžaaniga.

ÕPPEMATERJAL

2019. aastal arendasime järgmisi õppematerjale:

1. Täiendasime elektroonilist Õpilafirma tööjuhendit alustamisdokumentide täitmist abistavate videotega ning e-kaubanduse juhendite ja ülesannetega.
2. Alustasime algklasside programmi „7 sammu“ arendustööd koostöös meie õpetajate-metoodikute Silja Enoki ja Margit Lutsuga ning Velveti disainiagentuuriga.
3. Täiendasime 2018. a välja antud digitaalset „Gümnaasiumi majandusõpikut“ ülesannetega.
4. Töötasime koostöös Kuressaare Ametikooliga välja ning avaldasime digiõpikuna „Õpiettevõtte“ tööjuhendi. Tegemist on õpilafirma sösarprogrammiga kutseõppeasutuste täiskasvanud õppijatele.

KOOLITUSED JA ÜRITUSED ÕPETAJATELE

Koolitused Eesti õpetajatele

Üks JA Eesti põhitegevusi on majandus- ja ettevõtlusõpetajate koolitus. Erinevate JA programmide **metoodilistel koolitustel** osales 2019. aasta jooksul 224 õpetajat ja juhendajat sh õpilasfirma programmi metoodilise koolituse läbis 123 uut juhendajat. Viisime läbi kaks õpilasfirma programmi sisekoolitust kutsekoolides - Rakvere Ametikoolis ja Tallinna Ehituskoolis. Aasta jooksul viisime läbi kokku viis õpilasfirma programmi koolitust. Alklasside programmi „7 sammu“ koolitusi viisime aasta jooksul läbi kolm ja „Mini-minifirma“ programmi koolitusi ühe. Põhikooli kolmanda astme programmi „Mina, majandus ja ettevõte“ koolitusi toimus kolm. Enamik JA programmide metoodilistest koolitustest toimus Edu ja Tegu programmi rahastusel.

Majandus- ja ettevõtlusõpetajatele korraldasime aasta jooksul ka mitmeid täiendkoolitusi.

Majandus- ja ettevõtlusõpetajate talvekool toimus Tallinki laeval 3. jaanuaril, keskendusime sotsiaalse ettevõtluse temaatikale. Talvekoolis osales 60 õpetajat.

28. veebruaril korraldasime majandusõppe täiendkoolituse koostöös EBSiga „Majandusteooria sidumine õppemetoodika ja -praktikaga“, kus osales 18 õpetajat.

Kevadel võtsime vastu USA majandusõpetajate delegatsiooni, toimus ka koostööseminari koos Eesti õpetajatega 6.-7. juunil, koolitajateks dr John Brock ja dr Cynthia Harter. Osales 24 õpetajat.

Suvekooli ei toimunud, kuid see-eest pakkusime erinevatele sihtrühmadele sügishooajal mitmeid koolitusi. Koostöös Coca-Cola HBC Eestiga tutvustasime õpetajatele 22. augustil Youth Empowered õppematerjale, osales 48 õpetajat. USA saatkonna rahastusel viisime sügisesel koolivaheajal 23.-24. oktoobril läbi alklasside õpetajate koolituse USA koolitajatega – Christy Kunz ja Jackie Dant. Osales 24 õpetajat. Koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga korraldasime 25. novembril õpetajate ja õpilaste ühiskonverentsi E-kaubandusest. Õpetajaid osales 26.

SEB Pank ja Eesti Pank pakkusid JA õpetajatele rahatarkuse teemalisi koolitusi.

Rahvusvaheline koostöö

2019. aasta oli rahvusvahelise koostöö aasta. Lisaks juba eelpool mainitud mitmetele USA lektoritele, kes Eestis oma kogemusi jagasid, saime ka meie korduvalt Eesti ettevõtlusharidust oma erinevatele partneritele tutvustada.

Rahvusvaheliste koostööprojektide raames külastas Eestit veebruaris Aserbaidžaaani 7-liikmeline ettevõtlushariduse spetsialistide delegatsioon, kes tutvus meie õpilasfirmade laada korraldusega, külastas koole, haridusministeeriumit, meie

partnereid. JA Eesti koolitajad Epp Vodja ja Aljona Bostan käisid Bakuus septembri alguses Aserbaidžaaani õpetajaid koolitamas; teemaks praktiline ettevõtlusõpe põhikooli 3. astmes, õpilasfirma programm.

30. oktoobril esines Epp Vodja Leedu ettevõtlushariduse konverentsil ettekandega Eesti ettevõtlushariduse eduloost.

5.-7. novembril korraldas Euroopa Ettevõtlushariduse keskus (EE-HUB) koostöös Euroopa Komisjoni, Eesti haridusministeeriumi ja JA Eestiga Tallinnas üksteiselt õppimise konverentsi, mis toimus superministeeriumi hoones. Konverentsil osalesid 15 riigi ettevõtlushariduse spetsialistid ja eestvedajad, jagati kogemusi ja arutleti, kuidas ettevõtlusharidust Euroopas veelgi arendada.

6.-8. novembril külastas Eestit Austria Wolfsbergi kutsehariduskeskuse 5-liikmeline delegatsioon, kes samuti tundis huvi Eesti ettevõtlusõppe vastu. Külastasime Viljandi Kutseõppekeskust, Cleveroni akadeemiat, mitmeid töökohapõhist õpet pakkuvaid asutusi jms.

11.-17. detsembril toimus JA Gruusia õpetajate (10 õpetajat) õppekäik Eestisse, mille käigus toimusid mitmed koolitused ja koolikülastused.

KOOLITUSED JA ÜRITUSED ÕPILASTELE

Eesti tasand

1. KOOLITUSED ÕPILASFIRMADE LIIKMETELE

JA Eesti pakub koostöös ettevõtetega koolitusi õpilasfirmade liikmetele, kuna nii hoiame programmi kvaliteeti ja tagame ühtlasema programmi taseme igas piirkonnas, sõltumata õpetaja tugevusest või kogemustest. Koolitame õpilasi turunduse, tootearenduse, raamatupidamise, juhtimise ja personalitöö alal. Lisaks teeme koostöös Southwestern Advantage'iga müügikoolitusi. 2019. aastal toimusid koolitused Tartus, Tallinnas, Pärnus ja Jõhvis.

2018/19 õppeaasta kolmas koolitus õpilasfirmadele toimus 11. jaanuaril Tartus ja sellel osales 58 õpilast. Müügikoolitustel osales 11. jaanuaril Tartus 25 noort ja Tallinnas 91 noort. Jõhvis pakkusime 12. jaanuaril koolitust nii õpetajatele kui ka õpilastele, keskmis olid raamatupidamine ja müük, osales 24 inimest.

Uue hooaja 2019/20 koolitustel lähtusime juba eelmisel aastal kasutusele võetud mudelist: lisasime koolitusele ka ettevõttekülastuse. Koolituste ettevalmistamisel tegime tihedat koostööd EBSiga, kes aitab leida koostööpartnereid koolituste läbiviimiseks. 1. novembril viisime läbi koolitused Tallinnas: SEB Pangas toimus raamatupidamise töötuba, kus osales 40 noort, Hiltonis turunduskoolitus 62 noorega, Adcashis juhtimise töötuba 36 osalejaga ning Tallinna Lennujaamas tootearenduse töötuba 28 noorega. Kokku võttis koolitustest osa 166 õpilasfirmade liiget.

Pärnu koolitused, mis toimus traditsiooniliselt enne Pärnu õpilasfirmade laata 6. detsembril, olid samuti populaarsed. Koolitustel osales 115 õpilast.

Õpilaste müügikoolituse jäid uue aasta algusesse, müügikoolitust viisid läbi Southwestern Advantage'i koolitajad. Nemad pakkusid noortele ka müügementorlust, et individuaalselt paremini oma müügikõne ja -argumendid läbi mõelda ja ette valmistada.

ÕPILASFIRMADE ESINEMISKOOLITUSED

27. aprillil korraldasime Tallinnas õpilasfirmade võistluse eelse esinemiskoolituse. Koolitus tagab parema ettevalmistuse võistluseks ning esinemiste ühtlasema taseme. Koolitusest võttis osa 21 noort ja neid koolitas Margit Raid.

2. EESTI ÕPILASFIRMADE LAAT

9. veebruaril korraldasime Eesti õpilasfirmade laada 2019. Eesti õpilasfirmade laad on praktilise müügikoolitusena oluline õpilasfirma programmi osa, millest on oodatud osa võtma kõik Eesti õpilasfirmad. Kuna laad on paisunud väga suureks, korraldame juba mitmel aastal laata samaaegselt kahes kaubanduskeskuses – Kristiine ja Rocca al Mare keskustes. Õpilasfirmade hajutamine kahe keskuse vahel vähendab nendevahelist konkurentsi ning parandab osalejate müügitulemusi. Laadal osales kokku 281 õpilasfirmat, neist 148 Rocca al Mare keskuses ning 134 Kristiines. Osalejaid oli ka välisriikidest: kolm õpilasfirmat Gruusiast, 10 Soomest ja üks Suurbritanniast.

Parimad valiti välja mitmetes kategooriates ning mõlemas kaubanduskeskuses eraldi.

3. VABARIKLIK MAJANDUSOLÜMPIAAD

Olümpiaadi piirkonnavoored toimusid 6. märtsil üheaegselt 15 maakonnas ja suuremas linnas. Osales 185 gümnasisti. Juba mitmel aastal on majandusolümpiaad samas formaadis, et lisaks teooriaosale tuleb noortel lahendada ettevõtlusalane kompleksülesanne. Mõlemad osad viiakse läbi internetipõhiselt.

6. aprillil toimunud lõppvoorus osales 40 õpilast.

4. CREATLON 7.-9. KLASSILE

Põhikooli ettevõtlusmäng Creatlon on kujunenud arvestatavaks programmiks, millel osalejaid aasta-aastalt enam. Creatloni alustati 2019. aasta sügisel juba kümnendat hooaega ja algusest peale on võistlus toimunud koostöös EBS Gümnaasiumiga. Sari on kolmeosaline: oktoobris toimub majandusteemaline viktoriin, ettevõtlik meeskonnatöö viiakse läbi novembris ja loovülesanne jaanuaris-märtsis.

Majandus- ja ettevõtlusteemalisest viktoriinist ettevõtlusnädala raames 2018 oktoobris võtsid *Moodle* veebikeskkonna kaudu osa 1470 õpilast. Seejärel moodustasid õpilased 2-3 liikmelised võistkonnad, et lahendada teise etapi meeskonnamängu ülesandeid.

Selle õppeaasta võistluses pidid tiimid läbi viima teksade kogumise kapaania, et anda ringmajandusele uus hoog, analüüsima sotsiaalmeedia kuulsuse varjatud reklaamiga Instagrami platvormi postitust, analüüsima maksurahade eest ehitatud ehitist oma kodukandis ning filmima ühe tuleviku ametikoha jaoks vahva video-CV.

Üle ühe aasta on Creatloni kolmandaks etapis ettevõtlusmuinasjuttude võistlus ja nii oli ka 2019. aastal. Kõigi kolme etapi tulemuste põhjal valis hindamiskomisjon välja 16 meeskonna hulgast kõige silmapaistvamad kreatleedid. Võistluse parimaid premeeriti 6. aprillil toimunud pidulikul aktusel. Võidumeeskonnad tulid sel korral Antsla Gümnaasiumist, Are Koolist ja Tartu Forseliuse Koolist.

5. ETTEVÕTLUSMUINASJUTTUDE VÕISTLUS

Ettevõtlusmuinasjuttude võistlus on JA Eesti traditsiooniline üritus, mida korraldame põhikooli 2. ja 3. astme õpilastele üle aasta. 2019. aasta ettevõtlusmuinasjuttude võistlus oli populaarne: kokku laekus meile lugemiseks, vaatamiseks ja kuulamiseks 99 muinasjuttu 4.-6. klassi õpilastelt ja õpilastiimidelt ning 94 muinasjuttu 7.-9. klassi õpilastelt.

Põnevaimad muinasjutud, mille autoreid premeerisime JA õpilasvõistluste parimate autasustamise aktusel 6. aprillil, tulid Tabasalu Ühisgümnaasiumist, Rõuge Koolist, Are Koolist, Kõmsi Lasteaed-Põhikoolist, Aegviidu Põhikoolist, Palivere Põhikoolist ja Salme Põhikoolist.

6. VÕISTLUS EESTI PARIM MINIFIRMA 2019

Minifirmade arv 2018/19 õppeaastal oli võrreldes eelnenud aastaga stabiilne: 30 koolis tegutses 63 minifirmat (eelmisel aastal 67 30-s koolis). Korraldasime minifirmade võistluse sel korral Tallinnas meie hea partneri SEB Panga Innovatsioonikeskuses. Võistlusel osales 12 parimat minifirmat üle Eesti. Võistlusele lisas atraktiivsust võimalus oma tooteid panga teenindussaalid külastajatele ja pangatöötajatele müüa.

Eesti parim minifirma 2019 on Tallinna 21. Kooli minifirma **Klõpitz**. Noorte juhendaja oli Elbe Metsatalu ning minifirma valmistas pesulõksu põhimõttel disainitud nutikaid kasevineerist topsihoidjaid, mis võimaldab neid kasutada kuni 4 cm paksustel pindadel.

Teise koha pälvis käsitööna valminud beseesid tootev minifirma **Maiusmokad** Valga Põhikoolist ning kolmanda koha võttis looduslikest koostisosadest kosmeetikatooteid valmistav **Meellu** Põlva Koolist.

7. VÕISTLUS EESTI PARIM ÕPILASFIRMA 2019

Võistlus Eesti parim õpilasfirma 2019 toimus koos JA Eesti aastaauhindade galaga 8.-9. mail Tallinnas KUMUs ja Solarise Keskuses. Võistlusele pääses tegevusaruannete põhjal 24 parimat õpilasfirmat. Kokku tegutses 2018/19 õppeaastal Eestis 402 õpilasfirmat, nendest 339 õpilasfirmat gümnaasiumis ja kutsekoolis, ülejäänud 63 õpilasfirmat olid põhikooli õpilaste minifirmad.

Võistlus koosneb sarnaselt Euroopa võistlusele neljast etapist – võistlusaruanne, mis esitatakse võistlusele pääsemiseks, õpilasfirma lavaesine mine, müügioskuste demonstratsioon müügistendi juures ning žürii risküsitlus.

Õpilasfirmade arvu kasvu ja huvi tõusu tõttu võistluse suhtes, korraldasime võistluse esmakordselt kahepäevaseks: töömees esimesele päevale avaliku stendivooru Solarise keskuses ja teiseks päevaks jäid žürii vestlused ja lavaesine mine. Solarises toimunud stendivoor õigustas end igati ja tõi paljudele noortele aasta suurima müügi.

Eesti parimaks õpilasfirmaks 2019 krooniti ÕF Brand Hugo Treffneri Gümnaasiumist. Kolme noormehe tooteks olid meestele suunatud juuksehooldusvahendid. Noorte juhendaja oli Ülle Seevri.

II koha pälvis õpilasfirma Imelõõr Põlva Gümnaasiumist, juhendaja Kaia Tamm. Õpilasfirma tooteks olid pilliroost joogikõrred.

III koha pälvis õpilasfirma Glaze Tallinna 21. Koolist, kelle tooteks olid käsitöökohukesed. Õpilasfirma juhendajad Ander Hindremäe ja Epp Vodja.

8. HAKKATONID ÕPILASFIRMADE ALUSTAMISEKS

JA Eesti vilistlasorganisatsioon JA Alumni Estonia on juba mitu aastat aidanud käivitada uusi õpilasfirmasid, korraldades ise hakkatone või lüües kaasa meie korraldatud sündmustes. 2019. aasta suvel viis JA Alumni Viimsi koolis läbi 48-tunnise hakkatoni 58 gümnaasiuminoorele. Tore on, et vähemalt üks hakkatonil sündinud ideedest jõudis välja ka Eesti parim õpilasfirma 2020 finaali. JA Alumni hakkaton toimus USA saatkonna rahastusel.

Ida-Virumaal viisime 11. oktoobril läbi 12-tunni ettevõtluslaagri „Hakkaton @Narva“ 53 venekeelsele noorele. Sel korral oli juhtimine meie käes ja kaasasime läbiviijateks vene keelt valdavaid vilistlasi. Eesmärk oli ärgitada Ida-Viru noori ettevõtluses kätt proovima ja õpilasfirmaga katsetama. Hakkaton Narvas toimus Kredexi rahastusel.

9. YOUTH EMPOWERED EESTI IDEELABOR

Veel üks õpilasfirmade alustusüritus toimus koostöös Coca-Cola HBC Eestiga. Coca-Cola algatuse Youth Empowered Eesti raames tegime koostööd juba kolmandat aastat. Youth Empowered programmi eesmärk on valmistada noori ette tööturule astumiseks, tõstes nende ettevõtlus- ja digioskusi. Koostöös Coca-Cola ja MyFitnessiga korraldasime noortele ideelabori „Tasakaalus elu“, mille eesmärk oli panna noored mõtleva tervislikku eluviisi toetavate lahenduste ja ideede üle ning parimal juhul realiseerida see idee õpilasfirmas. Avaseminarist 28. septembril võttis osa 53 noort üle Eesti. Ideelaboris leiti lahendusi nutisõltuvusest või liigsöömisest vabanemiseks, aga ka lihtsalt noorte seas sportliku eluviisi propageerimiseks. Youth Empowered egiidi all toimusid ka õpilasfirmade koolituspäevad Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

10. VÕTA ISE ETTE MINIHÄKATONID PÕHIKOOILILE

Koostöös Pepsoga, kes toetab kolmes Balti riigis vähekindlustatud põhikoolinoorte ettevõtlikkust, arendasime välja 5-tunnise minihäkatoni mudeli 7.-9. klassile. Häkatoni eesmärk on panna noori mõtlema ettevõtluse ja ettevõtjaks olemise üle, üheskoos viiakse läbi ajurünnak, ideearendus ning prototüüpimine, juurde erinevad tegevused ja meeskonnamängud. Häkatonid viidi septembris läbi kolmes Eesti paigas: Põltsamaal, Viljandis ja Pärnus. Neljal häkatonil osales kokku ligi 160 õpilast, keda püüdsime innustada alustama minifirmat.

11. TÖÖVARJUPÄEV 21. NOVEMBRIL

2019. aastal alustasime töövarjupäeva raames koostööd Tagasi Kooli algatusega, kes arendas välja töövarjude vahendamise platvormi, nii et töandjal oleks mugav leida varje ning õpilastel oleks suurem valik üle Eesti töövarjutamisvõimalusi otsida. Selle platvormi kaudu toimus ca 400 töövarjutamist. Töövarjupäev on ammu väljunud ainult kooliprogrammi staatusest – töövarjudeks käivad täiskasvanud inimesed, käiakse tudengivarjudeks ja palju muud. Ka koolid on laiendanud tunduvalt töövarjupäeva formaati: saadavad tööga tutvuma juba põhikoolinoori ja seda mitte ainult 21. novembril, vaid ka muudel kokkulepitud aegadel. Töövarjupäeva asemel on pigem töövarjunädal ning varjutamas käiakse aastaringset. Aastas saavad niimoodi end huvitava eriala ja töökohaga tutvuda tuhanded noored.

Piirkondlik tasand

JA Eesti osaleb piirkondade ettevõtlus- ja majanduspäevadel, viib läbi inspireerivaid töötube noortele ning tutvustab piirkondades majandusõpetajatele ja koolijuhtidele oma majandus- ja ettevõtlusõppe programme. See tegevus toimus aktiivselt ka 2019. aastal, eesmärgiga jõuda ettevõtlusõppega võimalikult paljudesse koolidesse ja noorteni.

ÕPILASFIRMADE LAADAD

Piirkondlike õpilasfirmade laatade arv ja populaarsus tõuseb aasta-aastalt. Enamasti korraldavad kohalikke laatu kohalikud entusiastid. JA Eesti pakkus õpilasfirmadele erinevate partnerite toel müügivõimalusi, näiteks 1. juunil Tallinna vanalinnapäevade programmi raames Snelli pargis.

Kevadel toimusid kohalike eestvedamisel laadad Võrus ja Haapsalus, jõulueelsed õpilasfirmade laadad toimusid Värskas, Pärnus, Tartus, Raplas, Tallinnas ja Viimsis.

Rahvusvaheline tasand

JA Euroopa organisatsioonide õpilasfirmade laadad on avatud ka teiste riikide õpilasfirmadele. Eesti noored on neid võimalusi aktiivselt kasutanud. Nii ka sel aastal käisid Eesti õpilased laatadel Riias ja Zürichis.

JA Hiina korraldas rahvusvahelise õpilasfirmade suursündmuse Shanghais. Eestist osalesid seal kolm õpilast ja neid saatis JA nõukogu liige Oliver Peek.

2019. aasta sügisest alanud ERASMUS+ Soome, Läti ja Eesti projekt ergutab õpilasi alustama rahvusvahelist koostööd jätkusuutlikumate ettevõtete loomiseks. Esimene koostöösündmus – innovatsioonilaager toimus oktoobri lõpus Soomes, Eestis jätkus ideede edasiarendus novembri lõpus toimunud kolmepäevasel arenguseminaril „Goals“. Igast riigist sai osaleda 20 noort ja 5 õpetajat. ERASMUS+ projekt kestab kolm aastat.

2. KOHT EUROOA ÕPILASFIRMADE VÕISTLUSELT 2019! JA EUROPE COMPANY OF THE YEAR COMPETITION 2019

Eesti parim õpilasfirma Brand esindas Eestit Euroopa õpilasfirmade võistlusel Lille'is 3.-5. juulil ja võitis oma kvaliteetse toote ning silmapaistva turundusega kõrge 2. koha. Esimese koha pälvis Türgi õpilasfirma Entella, kelle tooteks oli sadamates kasutamiseks mõeldud merevee prahist puhastamise seade.

JÄRELKASV

JA Alumni Estonia (MTÜ Sild Ettevõtlike Noorte Tulevikku) liikmed aitasid ka 2019. aastal aktiivselt kaasa JA erinevate õpilasürituste organiseerimisel. Alati kaasame vilistlasi Eesti õpilasfirmade laada ja Eesti parim õpilasfirma võistluse korraldamisse. Traditsiooniliselt korraldavad vilistlased hakkatoni ja 12- ning 24-tunni laagreid koolides.

Samuti JA Alumni pikkade traditsioonidega sündmus on Töövarjupäeva Kroon, mis tänavu toimus 21. novembril.

KOOSTÖÖ JA TOETAJAD

2019. aastal oli JA Eesti suurtoetajaks jätkuvalt SEB Pank. SEB Pank toetas JA Eesti põhikooli programmide arendamist ja leviku laiendamist.

Jätkus tihe koostöö Coca-Cola HBC Eestiga, kellele oleme nende programmi Youth Empowered Eesti partner. Jätkus koostöö Graanul Investiga, kes toetas meie aastalaada läbiviimist, EBSiga õpilaste koolituste, majandusolümpiaadi ja võistluste osas, Baltika Grupiga, kes riietab igal aastal Eesti parimat õpilasfirmat Euroopa võistluseks, Manpoweri ja Boltiga. Southwestern Advantage'iga süvenes koostöö õpilaste müügikoolituste valdkonnas, samuti pakuvad nad õpilasfirmadele müügimentorlust.

Head koostöö alustasime Hilton Park hotelliga, kus saime läbi viia ühe õpilaste koolituskursuse ja e-kaubanduse konverentsi.

Alustasime koostööd Poola jaemüügiketi Pepsoga, kes teeb koostööd JA-ga kõigis kolmes Balti riigis eesmärgiga toetada väiksemate võimalustega 12-16-aastaste noorte väljavaateid edukaks eluks. Töötasime välja „Võta ise ette“ mini-häkatoni mudeli, millega innustame noori läbima minifirma programmi.

Tihenes koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumi, Innove ning ettevõtlusõppega tegelevate organisatsioonidega tänu 2016. aastast käivitunud ja Euroopa Sotsiaalfondist rahastatud ettevõtlusõppe arendamise programmile Edu ja Tegu (Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel). Projekti partnerid on Eesti kuus riiklikku ülikooli, EBS, Ettevõtluskõrgkool Mainor, Ida-Virumaa ettevõtluskeskus ja SA Innove.

Koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalveametiga viisime läbi tarbijahariduse projekti, mille käigus harisime õpetajaid ja õpilasfirmasid e-kaubanduse nõuete ja võimaluste teemal.

Tihe koostöö koolide ja õpetajate kaasamisel ning noorte ettevõtlikkuse arendamisel käib maakondlike arenduskeskustega üle kogu Eesti.

Meil on hea meel, et 2019. aastal lisandus JA Eestile mitmeid eraannetajaid. JA Eesti suurtoetajad on Oliver Peek, Raul Tagaväli ja Madis Müür. 2009. aastast oleme Ma armastan aidata annetuskonnas, mille kaudu on meile lisandunud mitmed püsiannetajad.

Oleme rõõmsad koostöö üle paljude partnerite, toetajate ja vabatahtlikega.

Partnerid

Ajujaht	Manpower OÜ
Coca-Cola HBC Eesti AS	Maksu- ja Tolliamet
Estonian Business School	Rocca al Mare Kaubanduskeskus AS
EBS Gümnaasium	SEB Pank
Kristiine Kaubanduskeskus AS	Tallinna 21. Kool
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Tallinna Ettevõtlusamet
Eesti Majandus- ja ettevõtlusõpetajate	Tallinna Kesklinna Noortekeskus
Selts	Tallinna Reaalkool
Eesti Pank	Tallinna Ülikool
SA Innove	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve
Eesti Vabaühenduste Liit	Amet
Graanul Invest AS	Tartu Ärinõuandla
Haridus- ja Teadusministeerium	USA saatkond Eestis
Ida-Viru Ettevõtluskeskus	Velvet OÜ
JA Alumni Estonia	
Maakondlikud Arenduskeskused	

Toetajad

Baltika Group AS
Bolt Technology OÜ
Change Capital OÜ
Coca-Cola HBC Eesti AS
Cramo Estonia AS
Estonian Business School SA
Ettevõtluskõrgkool Mainor
GKR Invest OÜ
Graanul Invest AS
Hilton Tallinn Park Hotell
Infotark AS
Kalev Chocolate Factory AS
Manpower OÜ
Miski OÜ
Müüri Tall OÜ
OM Filmistuudio OÜ
Pepco Estonia OÜ
Realister OÜ
SEB Pank AS
Southwestern Advantage Eesti
Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik
Starship Technologies OÜ
Startup Estonia
Sysop OÜ
Tallinna Ettevõtlusamet
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
United Capital OÜ
USA saatkond Eestis
Välisministeerium
Äripäev AS

Eraannetajad

Andreas Papp
Anu Elmi
Anna Toots
Arti Kütt
Elisabeth Abner
Esko Haas
Ester Kudu
Eveli Želiajeva
Hans Sten Pisang
Heili Liis Iepik
Irina Ravalepik
Kristo Roosileht
Madis Müür
Mikk Laos
Nadežda Šmakova
Oliver Peek
Raul Tagaväli
Reet Villig
Regina Soop
Riin Saar
Sandra Meigas
Siim Tisler
Sten Rinne

Vabatahtlikud

Aet Kull
Ander Hindremäe
Andrus Altrov
Anett Klaanberg
Anett Veskimägi
Anette Auväärt
Anette Järvpõld
Anhelika Lodeson
Ann Liisbel Petter
Annabel Heindla
Anne Sulling
Anne-Mai Helemäe
Arabella-Kristina Allvee
Ave-Gail Kaskla
Celica Krigul
Christopher Roosla
Dajana Grasman
Edward Rebane
Egert Kaarlep
Elina Meier
Ene Andruskevitšus
Enel Tubin
Eva Leemet
Evelin Mitt
Frederika Frey
Georg Kaasik
Grigori Ilkevitš
Hanna-Liisa Rebane
Heidi Mülla
Helin Kuldkepp
Hendrik Hindov
Henri Hallik
Henrik Narusberg
Ivar Jegerson
Jaak Roosaare
Jan Tomingas
Jana Valliste
Janno Rohelsaar
Janno Siimar
Jessica Liitvee
Joonatan Oras
Joosep Heinsalu
Juhan Jürlau
Juhan Kokla
Kaisa Hansen
Karel Nappus
Karit Kaasik

Karl Merema
Karl Piirits
Karl-Ander Reismann
Karl Saluveer
Karoliina Villem
Katja Ljubobrjatets
Katrín Järvemets
Katrín Kivisild
Kelly Grossthal
Kelly Kipper
Kirsika-Mariana Bazilenko
Krista Kink
Kristel Tuul
Kristi Ploom
Kristiina Kõrbe
Kristiina Kägu
Kristiina Toomik
Kristiin-Heleen Toovis
Kristin Ehala
Kristine Ross
Kristjan Jagor
Laura Lisa Rikkand
Laura Rikkand
Lauri Elevant
Liisa Aavik
Liisa Jõerüüt
Liisa Jõerüüt
Liisi Hansen
Liisi Soots
Lisette Liis
Margit Raid
Mari Raidma
Maria Palk
Maria Rahamägi
Marianne Raid
Mark Pahk
Marko Virkebau
Marko-Raul Peetersoo
Markus Lember
Mart Repnau
Mart Vainu
Martin Kivi
Martin Villig
Merilin Lukk
Merilin Priilinn-Türk
Miina Karafin
Mikk Vainik
Oleksiy Krasnoperov
Oliver Peek
Paavo Pilv

Peeter Pärtel
Peeter Tohver
Raimond Lume
Rain Neemlaid
Rasmus Valdmann
Rebecca Marie Berting
Regina Soop
Rein Loik
Renno Sepp
Robin Saluoks
Roland Tokko
Rudolf Gustav Hanni

Sandra Roosna
Siim Lepisk
Sirle Arro
Sten Rinne
Taavi Juursalu
Teele Annus
Timo Kask
Tomy Saaron
Triin Mänd
Tuuli Hallop
Viktor Tammeveski
Ülari Alamets

Aruande koostas

Kersti Loor
JA Eesti juhatuse liige

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	255 306	152 341	2
Nõuded ja ettemaksud	16 568	111 816	3
Varud	14 101	20 628	4
Kokku käibevarad	285 975	284 785	
Põhivarad			
Materiaalsed põhivarad	8 008	3 804	6
Kokku põhivarad	8 008	3 804	
Kokku varad	293 983	288 589	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	31 859	25 535	8
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	86 845	63 250	9
Kokku lühiajalised kohustised	118 704	88 785	
Kokku kohustised	118 704	88 785	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	199 804	79 915	
Aruandeaasta tulem	-24 525	119 889	
Kokku netovara	175 279	199 804	
Kokku kohustised ja netovara	293 983	288 589	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	521 792	719 534	10
Tulu ettevõtlusest	41 030	86 486	11
Muud tulud	3 750	256	
Kokku tulud	566 572	806 276	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-427 991	-574 412	12
Mitmesugused tegevuskulud	-99 591	-58 085	
Tööjõukulud	-61 521	-51 633	13
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-1 896	-1 986	
Muud kulud	0	-8	
Kokku kulud	-590 999	-686 124	
Põhitegevuse tulem	-24 427	120 152	
Intressitulud	12	8	
Muud finantstulud ja -kulud	-110	-271	
Aruandeaasta tulem	-24 525	119 889	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-24 427	120 152	
Korrigeerimised			
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	1 896	1 986	6
Kokku korrigeerimised	1 896	1 986	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	95 248	-53 159	
Varude muutus	6 527	-13 442	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	29 919	-46 016	
Laekunud intressid	12	8	
Kokku rahavood põhitegevusest	109 175	9 529	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalsete ja immateriaalsete põhivarade soetamisel	-6 100	0	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-6 100	0	
Kokku rahavood	103 075	9 529	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	152 341	143 083	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	103 075	9 529	
Valuutakursside muutuste mõju	-110	-271	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	255 306	152 341	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

	Kokku netovara	
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2017	79 915	79 915
Aruandeaasta tulem	119 889	119 889
31.12.2018	199 804	199 804
Aruandeaasta tulem	-24 525	-24 525
31.12.2019	175 279	175 279

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Junior Achievement Eesti 2019. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi Raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid. SA Junior Achievement Eesti tulude ja kulude aruanne on koostatud vastavalt RTJ 14 juhendile.

Finantsvarad

Finantsvaradeks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantsvarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvaraga otseselt seotud tehingukulutusi. Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolle üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest.

Raha

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid ja lühiajalisi pangadeposiite. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid tegevusest kaudsel meetodil. Investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2019 on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakurside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksud

Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud üldhalduskuludes. Lootusetud nõuded on kantud bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisenähtena.

Varud

Varud võetakse arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukuludest ja muudest otsestest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude kulude kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kasutatakse FIFO meetodit.

Varude sihtfinantseerimise korral võetakse sihtfinantseerimise abil soetatud varu bilansis arvele tema soetusmaksumuses, varude soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest.

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit, sihtfinantseerimise kohustus kajastatakse tulus varude kuluks kandmise perioodis.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 640 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Sihtfinantseerimisega soetatud põhivarade esmasel kajastamisel kasutatakse netomeetodit.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 640**Rendid**

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

Finantskohustised

Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid ning lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantskohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantskohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantskohustusega otseselt seotud tehingukulutusi. Finantskohustused kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Tulud

Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel. Saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

SA Junior Achievement Eesti tulud on seotud põhikirjalise tegevusega: koolituste korraldamisega ja õppematerjalide müügiga.

Sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Sihtfinantseerimine võetakse arvele saadud või saadava vara õiglasel väärtuses. Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse kasumiaruandes "Annetused ja toetused" kirjel.

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline.

Seotud osapooled

Sihtasutus loeb osapooli seotuks juhul, kui üks osapool omab kas kontrolli teise osapoole üle või olulist mõju teise osapoole äriplaneerimisele otsustele. Seotud osapooled on sihtasutuse juhatus ning eelnevalt kirjeldatud isikute lähisugulased ja nendega seotud ettevõtted.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
Sularaha kassas	670	553
Arvelduskontod	254 636	151 788
Kokku raha	255 306	152 341

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2019	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	892	892	
Ostjatelt laekumata arved	892	892	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	6	6	5
Muud nõuded	15 670	15 670	9
Kokku nõuded ja ettemaksed	16 568	16 568	
	31.12.2018	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	3 795	3 795	
Ostjatelt laekumata arved	3 795	3 795	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	6	6	
Muud nõuded	103 036	103 036	
Viitlaekumised	103 036	103 036	
Ettemaksed	4 979	4 979	
Tulevaste perioodide kulud	4 973	4 973	
Muud makstud ettemaksed	6	6	
Kokku nõuded ja ettemaksed	111 816	111 816	

Lisa 4 Varud

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
Müügiks ostetud kaubad	14 101	20 628
Müügiks trükitud õppematerjalid	14 101	20 628
Kokku varud	14 101	20 628

Aruandeaastal õppematerjali maha ei kantud.

Lisa 5 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2019		31.12.2018	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Üksikisiku tulumaks		2 197		1 787
Sotsiaalmaks		8 332		7 100
Kohustuslik kogumispension		229		205
Töötuskindlustusmaksed		376		325
Ettemaksukonto jääk	6		6	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	6	11 134	6	9 417

Lisa 6 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

	Masinad ja seadmed	Kokku
31.12.2017		
Soetusmaksumus	12 438	12 438
Akumuleeritud kulum	-6 649	-6 649
Jääkmaksumus	5 789	5 789
Amortisatsioonikulu	-1 985	-1 985
31.12.2018		
Soetusmaksumus	12 438	12 438
Akumuleeritud kulum	-8 634	-8 634
Jääkmaksumus	3 804	3 804
Ostud ja parendused	6 100	6 100
Amortisatsioonikulu	-1 896	-1 896
31.12.2019		
Soetusmaksumus	9 280	9 280
Akumuleeritud kulum	-1 272	-1 272
Jääkmaksumus	8 008	8 008

Aruandeaastal maha kantud materiaalse põhivara soetusmaksumus oli 9 258 eurot ning jääkväärtus 0 eurot.

Lisa 7 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2019	2018
Kasutusrendikulu	3 142	6 316

Aruandeperioodil on kajastatud ruumide rendimakseid 3 142 eurot.

Lisa 8 Võlad ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2019	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	2 649	2 649	
Võlad töövõtjatele	16 491	16 491	
Maksuvõlad	11 134	11 134	5
Muud võlad	45	45	
Muud viitvõlad	45	45	
Saadud ettemaksed	1 540	1 540	
Muud saadud ettemaksed	1 540	1 540	
Kokku võlad ja ettemaksed	31 859	31 859	
	31.12.2018	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	2 036	2 036	
Võlad töövõtjatele	13 982	13 982	
Maksuvõlad	9 417	9 417	
Muud võlad	100	100	
Muud viitvõlad	100	100	
Kokku võlad ja ettemaksed	25 535	25 535	

Lisa 9 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused (eurodes)

Varad soetusmaksumuses

	31.12.2017		Laekunud	Kajastatud tulemiaruan-des	Kajastatud varade soetusmaksumuses	31.12.2018	
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks							
EETA projekt		7 598	112 388	-117 059			2 927
Tallinna Linnakantselei Ettevõtlusamet			2 000	-2 000			
Haridus- ja Teadusministeerium			21 200	-15 200			6 000
Rahandusministeerium-Välisministeerium		42 210	33 770	-21 657			54 323
Õpiku avaldamise toetuseks		1 680		-1 680			
Graanul Invest OÜ		5 000		-5 000			
Aasa Global AS toetus laadale			1 000	-1 000			
Heategu MTÜ toetus laadale			1 063	-1 063			
Viking Windows AS toetus majandusõpiku väljaandmiseks			5 000	-5 000			
Rahandusministeerium			2 000	-2 000			
ICEE projekt		32 676	0	-51 689		19 013	
Varsinais-Suomen Liitto CBEwB projekt CB276	51 941		391 059	-421 132		82 014	
Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo NGSET			11 412	-13 421		2 009	
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	51 941	89 164	580 892	-657 901		103 036	63 250
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	51 941	89 164	580 892	-657 901		103 036	63 250

	31.12.2018		Laekunud	Kajastatud tulemiaruan-des	Kajastatud varade soetusmaksumuses	31.12.2019	
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks							
EETA projekt		2 927	142 258	-109 492	-1 620		34 073
Haridus- ja Teadusministeerium		6 000	11 040	-17 040			
Rahandusministeerium- Välisministeerium		54 323	44 962	-54 323			44 962
ICEE projekt	19 013		19 013				
Varsinais-Suomen Liitto CBEwB projekt CB276	82 014		305 994	-229 650		5 671	
Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo NGSET	2 009		2 009				
Asebadžan JA			23 548	-15 738			7 810
Foretagsamhet Erasmus projekt			4 329	-4 329			
Baltic American Freedom Foundation projekt			6 275	-6 275			
US Disbursing Officer Sym projekt			14 224	-14 224			
Tarbijakaitse & Tehnilise Järevalve Amet			0	-9 999		9 999	
Tallinna Linnakantselei			4 000	-4 000			
Graanul Invest AS			5 000	-5 000			
Pepco Estonia OÜ			5 000	-5 000			
KredEx SA			5 000	-5 000			
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	103 036	63 250	592 652	-480 070	-1 620	15 670	86 845
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	103 036	63 250	592 652	-480 070	-1 620	15 670	86 845

Lisa 10 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	480 070	657 901	9
Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused	41 722	61 633	
Kokku annetused ja toetused	521 792	719 534	

Lisa 11 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2019	2018
Õppematerjalide müük	20 385	28 521
Muud tulud (reklaam, teenused)	3 502	32 643
Koolitus, osavõtumaksud	17 143	25 322
Kokku tulu ettevõtlusest	41 030	86 486

Lisa 12 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Transpordikulud	6 077	28 308	
Lähetuskulud	4 631	3 050	
Tööjõukulud	137 683	136 179	13
Ürituste korraldamine ja nendes osalemine	71 349	98 288	
Toetused koolidele	0	11 996	
Väljamaksed partnerorganisatsioonidele	189 661	269 175	
Üldkulud	4 720	11 640	
Kulud õppematerjalidele	10 133	15 059	
Muud	3 737	717	
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	427 991	574 412	

Lisa 13 Tööjõukulud

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Palgakulu	148 972	139 594	
Sotsiaalmaksud	50 232	48 218	
Kokku tööjõukulud	199 204	187 812	
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	137 683	136 179	12
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	6	6	

Lisa 14 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

Kaupade ja teenuste ostud ja müügid

	2019	2018
	Kaupade ja teenuste ostud	Kaupade ja teenuste ostud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	2 000	4 000

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2019	2018
Arvestatud tasu	51 782	43 676

Aruandeaastal ostis SA Junior Achievement Eesti teenust Hundi Konsultatsioonid OÜ-lt (seotud isikuks on Epp Vodja)summas 2000 eurot. Summa on toodud real "Tegev-ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud".

Lisa 15 Sündmused pärast aruandekuupäeva

2020. aasta alguses kinnitati uue koroonaviiruse (COVID-19) olemasolu ja praeguseks on see levinud üle kogu maailma, sealhulgas Eestisse, põhjustades eriolukorra väljakuulutamise ning probleeme ettevõtetele ja majandustegevusele. Junior Achievement Eesti SA käsitleb seda haiguspuhangut ja eriolukorda mittekorrigeeriva aruandekuupäeva järgse sündmusena. Koroonaviiruse pandeemia mõju sihtasutusele on oluline, kuid käesoleva raamatupidamise aastaaruande koostamise ajal ei ole seda mõju võimalik kvantitatiivselt hinnata.

Aasta 2020 esimene poolaasta on olnud erakorraline aeg kõigile ettevõtetele, nii ka meile. Õnneks langes eriolukorra kehtestamine õppeaasta lõpupoole, seetõttu sai suurem osa meie plaanitud tegevustest ellu viidud. Õpilas- ja minifirmade võistlused korraldasime ümber veebipõhiseks, samuti viisime veebipõhiselt läbi Creatloni aktuse ja paar õpetajate koolitust.

Kui eriolukord peaks sügisel uuesti kehtestatama, avaldab see kindlasti suurt mõju meie programmide kasutamisele, sest JA õpe on eelkõige meeskonnatööpõhine tegevusõpe. Osaliselt on võimalik meie programme, sh ka õpilasfirma tegevust viia läbi veebipõhiselt, kuid väga oluline isikliku suhtluse ja müügi aspekt jääb olemata ning õppeprotsess ei ole kindlasti nii tõhus kui tavapärasel õppes. Arendame sügiseks välja veebipõhiseid õppelahendusi, mis võimaldaksid eriolukorras õpet siiski läbi viia.

Eriolukord ning sellele järgnev kriis avaldab kindlasti mõju meie rahastusvõimalustele. Meie toetajad võivad sattuda keerulisse majandusolukorda ning seetõttu toetuse lõpetada. Sellisest otsusest on juba teatanud Pepco, kes esialgu plaanis oma panust pigem suurendada ja koostööd süvendada. Ka on uute toetajate leidmine nii eraisikute kui ka ettevõtete seast tekkinud olukorras märksa keerulisem. Samas on meil 2020. aastal käsil mahukad arendustegevused, nagu algklasside programmi uuendamine, mis nõuavad täiendavat finantseeringut. Prognoosime 2020. aastal negatiivset tulemit, mida saame endale lubada varasematel aastatel akumulieritud tulemi arvel.